

'De Waarzegster' (op Scheveningen) naar een schilderij van Frans van Mieris (I) (1635-1681).

Voor "Der Kunstverein" stelde de Duitser Adolph Görling in 1848-1851 een verzameling van staalgravures samen naar schilderijen van de 'Gallerie' in Dresden. Het werd een boek met 354 bladzijden en 136 staalgravures van 82 verschillende kunstenaars. De staalgravures werden gemaakt door Albert Henry Payne (1812-1902) en Adolph Görling bedacht bij elke gravure een 'passend' verhaal.

De uitgever van het boek was: Verlag der Englischen Kunst-Anstalt von A. H. Payne, Leipzig und Dresden.

'Die Wahrsagerin' uit ca. 1845 is een staalgravure van Albert Henry Payne naar een schilderij van Frans van Mieris I.

In het verhaal bij de gravure maakt Adolph Görling gebruik van enkele historische namen, maar met de historische feiten neemt hij het niet zo nauw. Het verhaal speelt zich af in 1667 het jaar van de tocht naar Chatham.

Het verhaal over de Waarzegster op Scheveningen is een vrije vertaling en bewerking uit het Duits.

In het jaar 1667 schitterde Whitehall in London méér dan ooit. Koning Charles II of juist, zijn vriendin, de mooie Hertogin van Portsmouth, hield Hof in Whitehall en daar werden de enorme bedragen verzwoegen, die Charles het Parlement afperste.

Engeland was in gevaar, maar in Whitehall werd daarover gelachen. De Franse vloot onder D'Etrées, Hollands trotse zeelieden onder de Ruyter en Cornelis de Witt heersten op zee. De Britse trots kwam in opstand tegen de vernederingen, die Engeland, niet door zijn zwakte, maar door de schulden van de monarch, onderging.

Charles II daarentegen liet zich door de frivole grappen van zijn losbandig gezelschap, zo goed mogelijk troosten. Toch was hij niet zo onbeschaamd helemaal niets te willen doen.

Toen de Vredesonderhandelingen in Breda tussen Engeland en de Nederlanden een twijfelachtig

resultaat in het vooruitzicht stelden, eiste hij van het Parlement uitzonderlijke kredieten, om de bijzonder onbetekenend geworden Engelse vloot tegen die van de Staten Generaal weerbaar te maken.

Het Parlement, dat al honderd keer door de beweringen van Charles om de tuin was geleid, stemde nogmaals het bedrag toe, dat de koning vroeg. Ofschoon ze van te voren wisten, dat de geldbedragen niet aan de vloot zouden worden besteed, maar met grote snelheid verkwist zouden worden.

Deze laatste situatie liet niet lang op zich wachten.

Een prachtig feest van de Hertogin van Portsmouth was afgelopen. De gasten vetrokken; het was 5 uur in de ochtend. De Koningin van deze nacht verdween. Men zag alleen Charles in de zalen met zijn belangrijkste gunstelingen op en neer wandelen, als mensen die niet weten wat ze zullen doen.

De Koning, in het zwart gekleed, een elegante persoon met een niet zo mooi, door hartstocht, vertrokken bleek gezicht, had de zwarte zijden hoed met de sneeuw witte veer diep over zijn ogen getrokken. Hij zei geen woord en zag er in weerwil van de grappen van de Cavalier, die hij zijn arm had gegeven, heel zwaarmoedig uit.

Deze man was John Wilmot, door zijn satire, atheïsme, losbandig leven, door zijn verleidingskunsten tegenover vrouwen en misschien door zijn bekering, beroemd en berucht geworden Graaf van Rochester. Rochester was nog jong en had een innemend gezicht, dat door het ontbreken van een baard iets vrouwelijks uitzag. Hij was helemaal in het wit, rijk met goud bestikte zijde, gekleed en ogenschijnlijk een beetje dronken.

Naast John Wilmot liep Blood, deze volkomen booswicht in priesterkleding, zoals Rochester hem in zijn Satyre noemt, zalvend kijkend en met grote vaardigheid dubbelzinnige grappen makend.

Blood had Anthony Ashley Cooper, Graaf van Shaftesbury en die de Hertog van Buckingham, aan de arm. Deze laatste was een volmaakte Hofcavalier en was de waardige vriend van Lord Rochester.

Deze heren waren nooit ernstig, behalve als hun geld dreigde op te raken. Omdat ze nu ongelooflijk ernstig waren, moest het in hun beurs of veel meer in de beurs van de Koning, laag water zijn.

- Aan alles komt een eind! zei Charles II tegen John Wilmot, die altijd de taak had de brede slokdarm, die de geldkist van de Koning werd genoemd, van tijd tot tijd te vullen. We hebben niets anders dan onze briljant ring hier aan de vinger en toch moeten wij geld hebben

- De gouden, met diamanten versierde koker, waarin het Burgerschap van Londen voor uwe Majesteit zit, kan enkele problemen wegnemen, zei Rochester.

- Ach, dat schitterende idee van de burgemeester van London was te potsierlijk, fluisterde de Koning. Daarom heb ik de koker aan haar gegeven ...

- De Hertogin van Portsmouth? riep John.

Charles knikte en Rochester neuriede het lied: "Go away my Wealth and fortune etc."

- Weten jullie, verwenste bloedzuigers, vroeg Charles nu heel somber, hoeveel jullie binnen acht dagen hebben verzwolgen?

- Koning Charles, zei bisschop Blood, die hem het meest schaamteloos bestal, ik heb vier weken gevast.

- Daarom heb je gisteren ook een maaltijd van zesduizend pond verwerkt, antwoordde Charles... Jouw schulden mijnheer John heb ik betaald en Godsallemachtig! Welke schulden! ... Shaftsbury, God zal je gedenken, wat jij mij

voor de vier Romeinse feesten in Ashley-House hebt afgeperst. Ik geloof Cooper, dat jij de weerzinwekkenste, lichtzinnigste kerel in ons koninkrijk bent.

- Met uw permissie Majesteit, antwoordde de geestige Shaftesbury, als u over uw onderdanen spreekt geloof ik zelfs dat ik het ben, zonder daarmee Lord John te beledigen.

- En jij, Buckingham, ging Charles verder. Jij hebt mij geld geleend, maar je hebt mij bij het kaarten bedrogen. Je hebt, toen ik jouw mijn kaart gaf, op hetzelfde moment, op mijn rekening, vijftienhonderd Guinees aan Blood verspeeld, om daarna de buit met hem te delen. ... Wat kan een Koning doen, als hij door zulke haaien wordt omringd? Verdienen jullie niet, dat ik jullie in de Tower laat opsluiten, of nog beter, op de markt in het openbaar laat ophangen? Ik raad jullie aan mijn geld weer terug te brengen! Alles wat het Parlement betaalde voor de uitrusting van de vloot, hebben jullie verslonden. ...

- De kuise, vrome, verstandige Charles is te bescheiden!, antwoordde Rochester vals.

- Engeland is weerloos Als Van Gent, Ruyter en de Witt met hun zeventig oorlogsschepen komen, moet ik jullie schurken dan terechtstellen om deze Hollanders van de Theems te verdrijven? Breng mij geld of haal die Hollanders van mijn nek, anders zal het jullie slecht vergaan.

Blood en Shaftesbury waren er stiekem tussenuit geknepen.

- Wij zullen geld hebben, Sire, en die Hollanders zullen niet komen!, zei John Rochester eindelijk. Geef mij een volmacht Koning Charles en onze Engelsen zullen geen Hollandse vlag, maar dukaten zien.

- Wil jij naar Breda gaan om aan de Vredesonderhandelingen deel te nemen? vroeg Charles.

- Laat God mij zegenen, dat ik mij niet in dat eerbiedwaardig gezelschap meng! riep John. Ik ga op een vertrouwelijke missie naar Raadpensionaris Cornelis de Witt in Den Haag, beloof hem wat jij wil en leen van hem zoveel geld, als je nodig hebt. Het kost Engeland hooguit enkele eilanden en verder niets.

Charles schaamde zich eerst, maar stemde toch in, lichtzinnig als hij was, met het avontuurlijke plan van Rochester. Lord John, bij wie het extravagante in het hart prikkelde, verklaarde geen minuut te willen verzuimen, zich zonodig in zijn zijden balkleding, onmiddellijk naar de Hollandse Raadpensionaris te gaan. Charles gaf hem een volmacht en complete vrijheid van handelen, en John boog zijn knie, om zichzelf feestelijk toestemming te geven om te vertrekken.

De ernst van Rochester had de bleke koning al te lang geduurd. Hij werd onrustig en zei toen met zijn lichtzinnige toon: Maar je zult toch, als je in Holland bent, aan onze kleine pleziertjes denken, John?

- Ongetwijfeld, Majesteit. Ik zal namelijk niet terugkomen zonder U de mooiste dame uit Holland voor te stellen.

- Jij bent zoals bekend mijn (clown) Fanfaron, riep Charles opgewekt. Maar als je woord houdt zullen wij je koninklijk belonen. Als je ons vrede brengt en als je ons geld brengt en als je de mooiste Hollandse naar Whitehall brengt, dan wordt je de eerste Hertog in Engeland, die naar de kroonprins wordt vernoemd.

- De zaak interesseert mij! merkte Buckingham op. John is de man om ze aan te vallen, maar ik verwed tweeduizend pond Sterling, dat hij niets, helemaal niets bereikt, maar in tegenstelling alles bederft, wat te bederven is.

- Wel! riep Rochester bij zijn vertrek. We zullen zien! God en mijn geluk, niet mijn trouw! Buckingham op de belofte van de gierige koning reken ik niet, maar jouw tweeduizend pond ben je kwijt. Vaarwel!

Enkele dagen later kwam John Wilmot aan in Den Haag en ging onmiddellijk naar het Paleis van de Raadpensionaris.

Cornelis de Witt, een magere, ijskoude Hollander, wist eerst niet goed wat hij aanmoest met de beweeglijke, elegante John Wilmot. Hij scheen niet te begrijpen, dat men zo'n labbekak, een zo belangrijke, vertrouwelijke missie had opgedragen, die de onderhandelaar volkomen de vrije hand liet. Rochester wist de zeeman toch met zijn bekende trucs voor zich in te nemen en hoewel de Witt voorzichtig, alleen maar stap voor stap, verder ging in de onderhandelingen, zo moest John Rochester toch verrukt erkennen, dat dit kwartiertje meer resultaten opleverde dan de onderhandelingen

van drie maanden door de in Breda strijdende diplomaten.

Rochester, de makkelijkst omkoopbare hoveling, was in de gezonde kern van zijn hart beslist een republikeinse geest, waarvan de meeste van zijn gedichten getuigen.

Hoe had de Witt de interessante, geestige deugniet kunnen weerstaan, toen deze declameerde: "Leef goed, heilige Majesteit! Alle tirannen zullen in het stof aan de voet van de troon neervallen! Waar mensen vrij geboren zijn en nog vrij leven, daar is elk hoofd gekroond."

- Koning Charles wil geld! was het refrein van de Lord.

- Holland wil land en volk in Bengalen, Bahar en Crixia hebben, samen met de opheffing van het monopolie en dan eist Koning Charles II wat hij wil: wij betalen! antwoordde de Witt. Wij zijn het over de hoofdzaken eens!

Enkele minuten later hadden beide mannen heftige ruzie. Rochester kon namelijk maar een korte tijd verstandig zijn, dan kwam zijn onbezonnenheid, zijn hartstocht, zijn losbandige aard alleen maar sterker naar voren.

Lord John was al te lang verstandig geweest. De vulkaan had een uitbarsting nodig. Er ontbrak alleen een aanleiding, waarmee de verderfelijke kant van de Lord zich in volle omvang liet gelden.

Ongelukkig genoeg kwam die te voorschijn op het moment dat John Wilmot de kamers van de Raadpensionaris verliet, toen de Cavalier zich met grote zelfvoldaanheid, met waar genoegen toegaf, dat hij zich tegenover de eerbiedwaardige Hollander uitstekend en als een echte man, had gedragen.

Rochester liep door de met prachtige schilderijen versierde galerij, toen een deur aan de andere kant open ging. Zware zijde ruiste en een seconde daarna stond vlak voor de Engelsman een dame van zo'n betoverende schoonheid, dat Rochester, niet in staat was nog een voet te verzetten. Als een zuil bleef hij staan. Groot en slank van gestalte was deze Hollandse. Een volmaakte vrouw van ongeveer tweeëntwintig jaar, met stralende, vurige, blauwe ogen, met het aantrekkelijkste, het hart aansprekende, door prachtig blond krullend haar omgeven gelaat, van de wereld.

Zij keek een ogenblik naar de mooie Engelsman, naar het schein niet zonder genoegen, daarna begroette ze hem met een open glimlach.

Door die glimlach verloor Lord John zijn verstand. De indruk, die de dame op de hartstochtelijke, woeste hoveling maakte was zo sterk dat de gezichtskleur van Rochester veranderde; die werd bleek terwijl zijn bruine ogen begonnen te schitteren. Hij trad snel naar de jonge dame toe, greep haar mooie hand, stamelde enkele woorden en drukte een lange kus op haar vingers.

Rochester merkte niet, welke inspanning de schoonheid verrichtte om van hem los te komen.

Hij kwam weer tot bezinning toen de onthutste dame met luide stem haar bedienden riep, om zich van de woesteling te bevrijden. Op hetzelfde moment stond Cornelis de Witt voor de Engelsman, die intussen op zijn knieën was gezonken. De Raadpensionaris greep de dame bij de armen, bevrijdde haar van de Lord en stond met hevige toorn op zijn gezicht, tegenover de onbezonnen man.

- U bent geen Cavalier! riep de Witt buiten zinnen. U bent een ellendeling. Vertrek onmiddellijk en verlaat het land, dat een jonkman van uw soort alleen maar schande en smaad kan brengen. Als U, Graaf Rochester, nog 24 uur op Hollandse bodem blijft, laat ik U ophangen!

John had intussen zijn kalmte hervonden. Hij wierp nog een blik op de aan het einde van de galerij verdwijnende dame, stuurde haar een handkus, hing zijn zwaard nonchalant recht en boog, smadelijk lachend, voor de Hollander.

- Ik vraag vergiffenis, goede vriend, zei hij bij zijn vertrek. Ik was vergeten dat ik in het land van de walrussen en de zeehonden ben, die nog geen hoffelijkheid hebben geleerd. Overigens verzeker ik U mijn eerwaarde heer, dat noch Uw galg, noch Uw zwaarden mij ervan zullen weerhouden mij hier zo goed als mogelijk te vermaken.

John vertrok niet, maar het leek hem verstandig zich wel te verbergen. Hij was vastbesloten er niet tussenuit te knijpen, zonder de koninklijk mooie dame in het paleis van de Witt te hebben veroverd. Hij sprak met zijn dikke waardin en ontdekte dat zij Minna de Witt was geweest, de dochter van de oude held. Maar hoe moest hij haar benaderen? Rochester, de man met veel gezichten, kwam er door vragen te stellen achter, dat in het vissersdorp aan het strand, het aantrekkelijke Scheveningen, een vrouw was, die het bijzondere talent had, bij geheime liefdes te bemiddelen. Nog dezelfde avond stond Rochester voor de lage hut van de vrouw en trad bij haar binnen. Hij vond een oude, buitengewoon sluw kijkende Sibille, met de naam Mara, die niet alleen geheimzinnige toverkunsten, uitstekend kaarten kon leggen en uit de hand kon waarzeggen.

- Wie wil je zien en spreken? vroeg de oude heks.
- Minna de Witt!

Mara sloeg de handen voor de borst en zweeg koppig. Rochester vond het nodig haar met een bankbiljet de spraak weer terug te geven.

- Goed, zei ze. Jij bent een edelman en weliswaar een Engelse, maar ik heb nog nooit zoveel geld in een keer in mijn hand gehad, als vanavond. Naar de hel dan met de arme kapitein Brakel, die nauwelijks voor een glas rum betaalt.

Minna de Witt onderhield lange tijd een tedere verhouding met de zee kapitein Brakel, een dappere ervaren officier, die echter door de oude Cornelis de Witt, vanwege zijn nederige afkomst en armoede, afgewezen werd. Deze afkeer was omgeslagen in dodelijke haat, sinds de zeeman zijn oog had laten vallen op de dochter van de Raadpensionaris. Mara was de tussenpersoon geweest. Hier in deze

hut zag de lieflijke Hollandse vaak haar geliefde. Even vaak sloop de oude vrouw naar het paleis om de mooie Minna de Witt nieuws te brengen, of om haar kaarten te leggen over waar zich de op de golven deinende hartsvriend bevond en wanneer door het geluk, de liefdestranen zouden worden weggeveegd.

John Wilmot kon zich bij dit bericht nauwelijks beheersen, de oude vrouw te omarmen. Zij moest naast hem komen zitten en de twee begonnen een plan te bespreken, wat er op neer kwam dat Rochester, Minna de Witt nog deze nacht zou ontvoeren, op zijn snelle jacht brengen en met haar naar Engeland zou

zeilen. Deze Don Juan schreef, toen Mara hem het handschrift van Brakel liet zien een brief aan de schone, waarin hij zo nauwkeurig mogelijk de schrijfwijze van de Hollander namaakte en waarin hij haar om een samenkomst smeekte.

Met deze brief ging de oude vrouw, die een grote zwarte doek had omgeslagen, met haar wandelstok in de hand, op weg naar het witte paleis. Rochester, die zijn mantel hoog had omgeslagen, volgde haar en bleef bij de bloementuin voor de zijdeur, met ongeduld wachten. De oude vrouw sloop met grote handigheid langs de muur en kwam in de gang, waarop de kamer van Minna uitkwam. Klanken van de luit klonken uit de geopende deur; achter een opengeschoven gordijn, met de rug naar de prachtige haard gekeerd, waarop een lieflijke spreuk van de oude dichter Horaz stond, zat Minna, half over de tafel geleund en zong een gevoelig Italiaans liefdeslied. Minna was aantrekkelijker dan ooit. In het haar waren parelsnoeren gevlochten, een jurk van satijn en een kort jakje, dat van boven nonchalant was verschoven en

de op een zwaan lijkende boezem toonde, lieten haar schoonheid, de pure glans van haar nek en haar halfblote armen stralender dan ooit zien.

Toen Mara verscheen, legde zij snel het muziekboek en de luit op de tafel en strekte beide handen uit naar de brief. Zij trilde en legde een hand op de ogen, zij was zo aangedaan, dat de oude vrouw stiekem over haar zorgen glimlachte. Minna zou ontdekken, dat niemand minder dan kapitein Brakel de schrijver van de zinnen was.

- Ik zal hem dus zien!, fluisterde Minna, terwijl ze haar hand op haar kloppende hart legde. En toch. Waarom ben ik vanavond zo bedrukt, zo onrustig? Welk onheil dreigt voor mij of mijn geliefde? Mijn toekomst is duister; ik woon als in een gevangenis, en vrees het volgende uur.

- Laat mij je hand zien, jij mooi, trots en toch zo moedeloos meisje! vroeg Mara vleierend, terwijl ze Minna's linker hand nam.

Nadat ze die aandachtig had bestudeerd, zei ze, een schrede terug tredend en achter de tafel stappend, terwijl Minna, het hoofd met de hand ondersteunend, haar dromerig aankeek:

- Let op , schoonheid, jouw schroom en aarzeling moet ophouden. Ben jij niet de koene dochter van Cornelis de Witt? En jij zou geen, de stoutmoedigheid van je vader waardig, besluit kunnen nemen? Hier in je hand staat duidelijk geschreven: Je wordt nooit gelukkig, als je niet ontvoerd wordt. Laat je ontvoeren Minna, vannacht nog, en je verlangen naar liefde en huwelijk wordt vervuld! Volg mij; de kapitein wacht op jouw.

- Oh, daar zal ik nooit op ingaan! fluisterde Minna. Maar hoewel ze aarzelde, sloeg ze de mantel om en ging weliswaar bevend, maar vastbesloten, de sluwe waarzegster achterna. Voor de deur ving Rochester haar op.

- Rustig! mompelde deze en beefde, door de opwinding nog heftiger dan Minna. Kapitein Brakel en ik zijn kameraden. Ga dapper en moedig voorwaarts.

Minna drukte de brief in haar hand en kreeg daardoor weer moed.

- Hij verwacht mij! zei ze zachtjes.

Aan het strand van Scheveningen wachtte niet haar geliefde maar acht sterke matrozen uit London, en de boot die op de golven bij het strand, danste. Op bevel van John grepen zij de jongedame vast en droegen haar naar de boot,

terwijl Rochester de oude, met stomheid geslagen Mara met een vuistslag tegen de grond sloeg, zodat ze niet voortijdig alarm kon slaan. Daarna liep John tot zijn gordel in het water, klom in de boot, gaf de order de mooie buit goed vast te houden en nam het roer.

Enkele minuten later lag de boot naast het slanke jacht van Koning Charles II; de bemanning tilde de Hollandse aan boord en brachten haar met hulp van Rochester naar de kajuit. Daarna werd het anker gelicht en de avonturier koos, buiten zichzelf van verrukking, het ruime sop.

De ochtend was nog niet aangebroken, toen een Hollands fregat in zicht kwam en een kanonskogel over de mast van het Engelse schip schoot. John Wilmot gaf het bevel aan de kapitein bij te draaien en de zeilen te strijken.

De Hollanders kwamen dichterbij en op het dek van het fregat stond een trotse zeeman met een baard, die de Engelsman bestudeerde. Minna was tot nu toe in rust en vertwijfeling verzonken geweest. Zij had een jachtmes gevonden en de graaf gezworen zich daarmee te doorboren, wanneer hij het zou wagen naderbij te komen. Maar, door de stem van de Hollandse kapitein, raakte zij buiten zichzelf. Zij duwde Rochester, die haar de weg versperde, opzij; keek door het luik van een gevechtspoort en riep:

- Maurits! Maurits! Red mij, ik ga dood!

De kapitein scheen haar te herkennen; hij riep; hij dreigde; hij gaf de Engelsen het bevel bij te draaien, maar het onderzoek was voorbij. Het snelle jacht was weer onder zeil en Rochester liep naar het dek, opdat alle zeilen gehesen zouden worden om aan het fregat te ontkomen.

Het jacht werd getroffen door enkele op haar afgeschoten kanonskogels, kreeg echter de wind in de zeilen, koos het ruime sop en liet het fregat achter zich. Kapitein Brakel seinde naar de Rhede en zette zijn Lantse uit om rapport uit te brengen aan van Gent. Daarna maakte hij jacht op de Engelsman.

Cornelis de Witt ging na het verschrikkelijke bericht over de verdwijning van zijn dochter, onmiddellijk onder zeil, trok de Ruyter met zich mee en verscheen dicht achter kapitein Brakel, die Rochester tevergeefs achtervolgd had, voor Kingdown

en daarna voor de monding van de Thames en met wel zes oorlogsschepen bereikte Brakel het jacht van Rochester voor Sheerness. De graaf ging zwemmend aan land, terwijl de Hollander het schip en zijn trotse, dappere geliefde nam. Met aan haar arm trad Maurits Brakel het dek van het schip van Cornelis de Witt, die de dappere dochter om de nek vloog en in de opwinding van zijn hart riep:

- Jij hebt een goede buit van haar gemaakt, jij hebt haar uit de handen van deze booswicht gerukt. Minna de Witt zal de jouwe zijn.

Koning Charles, Buckingham en Shaftesbury waren in Sheerness toen graaf Rochester, druipend als een verzopen kat op het kasteel kwam. Het bombardement was begonnen en Charles II, geen vriend van dergelijke spelletjes, stond op het punt zich met zijn begeleiders en bedienden in de gereedstaande koetsen te werpen.

John verscheen.

- Waar is de vrede? riep Charles woedend over de kasteelplein heen, terwijl hij naar een met een grote boog overvliegende kanonskogel wees.

- Ah. de duivel! riep Rochester

- Waar heb je de dukaten van de Hollanders, hansworst?

-

- Koning Charles, luister naar mij! riep Rochester, terwijl Buckingham mateloos lachte.

- Waar is de mooiste van de mooie Hollandse? riep Charles opnieuw.

- Dat was het juist! antwoordde Rochester. En zou ik op dat punt overwonnen hebben, dan zou ik rustig willen sterven ...

- Rijden koetsier! riep de koning en de wagen rolde weg en liet de druipende Rochester alleen achter.

Hierna schreef John de schriaanjangende satire: "Het Eerherstel, ofwel het verhaal van de Dommen", tegen Koning Charles, waardoor hij lange tijd in ongenade viel.

De Hollanders kwamen, zoals bekend bij Upnor. Brakel was degene, die bij Medway over de rivier gespannen ketting zeilde en een fregat veroverde.

Na de terugkeer van de vloot in Texel trouwde de kapitein met zijn geliefde. Minna de Witt liet zich als aandenken aan de door de waarzegster veroorzaakte verandering in haar leven en dat van de oude vrouw, die toch juist had voorspelt, in de situatie schilderen, die aan het ogenblik van haar afscheid van haar vaderlijk paleis voorafging.

Het verhaal van Adolph Göring bij de staalgravure "Wahrsagerin" is historische fictie.

Mara, de waarzegster op Scheveningen is een verzinsel. Zij heeft waarschijnlijk nooit bestaan.

Cornelis de Witt was geen raadpensionaris, dat was zijn broer Johan. Cornelis was pensionaris in Dordrecht.

Cornelis de Witt trouwde 21 september 1650 met Maria van Berckel (1632-1706). Uit dit huwelijk werden ten minste 5 zoons en 4 dochters geboren, van wie er 4 (of 5) jong overleden. In 1667 was de oudste zoon 14 jaar. Portret, door Jan de Baen, ca. 1670 (Huis Van Gijn, Dordrecht)
http://nl.wikipedia.org/wiki/Cornelis_de_Witt

Kinderen van Cornelis de Witt

1. Jacob de Witt, geb. 1650.
2. Johan de Witt, geb. 1660.
3. Anna de Witt, geb. 1667.
4. Maria de Witt, geb. 1669.
5. Wilhelmina de Witt, geb. 1671, gehuwd (1692) met haren neef johan de witt.
http://www.dbnl.org/tekst/_vad003185601_01/_vad003185601_01_0343.php

Minna de Witt bestond niet. De voornaam kan in het Duits zijn afgeleid van Wilhelmina en die werd in 1671 geboren.

Louise de K rouaille, Hertogin van Portsmouth. (1649-1734)

Als meisje werd Louise aangesteld als hofdame van Henri tta Anne van Engeland, de Hertogin van Orl ans en zuster van Karel II. Een Franse geschiedschrijver uit de 17e eeuw verklaarde dat haar familie had gehoopt dat Louise een minnares van koning Lodewijk XIV zou worden. In 1670 reisde ze met haar werkgeefster naar het Engelse hof in Dover, waar ze na de mysterieuze dood van Henri tta Maria werd aangesteld als hofdame van de koningin, Catharina van Braganza.
http://nl.wikipedia.org/wiki/Louise_de_K rouaille

Maurits Brakel = Jan van Brakel de held van de tocht naar Chatham. (1618-1690) Hij werd de held van de Tocht naar Chatham in 1667, omdat hij met zijn schip de Vrede de ketting zou hebben doorbroken die de Medway afsloot. In feite was het vermoedelijk de brander Pro Patria; Van Brakel zelf heeft overigens nooit anders beweerd. Hij nam echter wel stormenderhand het fregat Unity, een cruciaal moment in het verloop van de expeditie. Hij had zich speciaal voor de aanval aangeboden om een straf te ontlopen die hem boven het hoofd hing omdat zijn bemanning tegen de strengste orders in toch aan het plunderen was geslagen. Van Brakel kon de Unity als prijs mee naar Nederland nemen wat hem een prijsgeld van 12.000 guldens opleverde. Door de Staten-Generaal werd hij beloond met een gouden erketen. Op 17 december 1667 werd hij gewoon kapitein.

http://nl.wikipedia.org/wiki/Jan_van_Brakel

BRONNEN

Titel: Stahlstich-Sammlung der vorzüglichsten Gemälde der Dresdener Gallerie, 1848-1851. Met 136 afbeeldingen van staalgravures van 82 verschillende kunstenaars.

Uitgever: Verlag der Englischen Kunst-Anstalt von A. H. Payne, Leipzig und Dresden.

Exemplaren te koop via:

<http://www.en.zvab.com/book-search/title/der-kunstverein-stahlstich-sammlung/author/goerling/display-currency/eur>

Staalgravure: 'Die Wahrsagerin' ofwel 'Die Liebesbotschaft' uit ca. 1845 is een staalgravure van Albert Henry Payne (1812-1902) naar een schilderij van Frans van Mieris (I) (1635-1681). Blz 41. In PDF blz. 118-136

[http://de.wikisource.org/wiki/Die_Wahrsagerin_\(Gemälde_der_Dresdener_Gallerie\)](http://de.wikisource.org/wiki/Die_Wahrsagerin_(Gemälde_der_Dresdener_Gallerie))

Schilderij 'Die Liebesbotschaft' van Frans van Mieris (1635-1681) uit 1671. (Coll. Gemäldegalerie Alte Meister, Dresden)

<http://skd-online-collection.skd.museum/de/contents/showSearch?id=349654>

Staatliche Kunstsammlungen Dresden.

<http://www.skd.museum/?id=74>

Het Kupferstich-Kabinett van de Staatliche Kunstsammlungen in Dresden, heeft nu een verzameling van 515 000 prenten van meer dan 20 000 kunstenaars in 800 jaar.

Tocht naar Chatham in juni 1667

http://nl.wikipedia.org/wiki/Tocht_naar_Chatham

John Wilmot

http://nl.wikipedia.org/wiki/John_Wilmot

'A Satyr against Reason and Mankind', by John Wilmot, Earl of Rochester

<http://andromeda.rutgers.edu/~jlynch/Texts/mankind.html>